

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה'

בפני כב' השופטת עפרה גיא

תובעים

1. מ.מ.

2. ו.ה.

3. א.ה.

ע"י באת כוחם - עו"ד ירדנה בן שלום

נגד

נתבע

ח.ה.

ע"י ב"כ עו"ד רן רייכמן

בעניין עזבון המנוחה:

להלן: 'המנוחה'.

פסק דין

במסגרת התובענה שבפני עותרים התובעים למתן פסק-דין הצהרתי הקובע כי מלוא הכספים אשר נמשכו ע"י הנתבע מחשבון הבנק של המנוחה, בשנה עובר למועד פטירתה ולאחר מועד פטירתה, שלא לטובת מימון צרכי המנוחה, הם כספים המהווים חלק מעזבון המנוחה ולפיכך, יש לחלקם בין יורשיה.

התובעים הם נכדיה של המנוחה ילדי בנה המנוח, מר נ. ח (להלן: 'האב המנוח').

הנתבע הוא בנה של המנוחה ודודם של התובעים.

הצדדים הם יורשי המנוחה עפ"י דין.

רקע ועובדות שאינן שנויות במחלוקת

1. המנוחה נולדה בשנת 1932 ונפטרה ביום 06.11.15. למנוחה נולדו שלושה ילדים, שניים נפטרו קודם פטירת המנוחה, ביניהם האב המנוח, אשר נפטר בשנת 2003 ובת נוספת, מ.ה ז"ל, אשר נפטרה בשנת 1972, בהיותה כבת 17 שנים בלבד. כך, שהנתבע הוא בנה היחיד שנותר בחיים מבין שלושת הילדים שנולדו למנוחה.

2. ביום 05.05.16 ניתן ע"י הרשם לענייני ירושה צו ירושה בעניין עזבון המנוחה על פיו יורשי המנוחה על פי דין הם הצדדים וכי חלקו היחסי של כל אחד מהצדדים בעזבון המנוחה הוא 1/6 לכ"א מהתובעים ו-1/2 לנתבע.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

3. ביום 06.01.17 נחתם בין הצדדים הסכם במסגרתו הסדירו את האופן בו יחולק חלק מעיזבון המנוחה, אשר כלל שתי דירות מגורים, האחת ברחוב ... בעיר... והאחרת ברחוב... בעיר... (להלן: 'ההסכם').

הצדדים פעלו בהתאם להוראות ההסכם בעניין חלוקת הדירות כאמור ביניהם וכאמור בפרוטוקול התמחרות על פי הסכם בין יורשים, נספח ד' לכתב התביעה.

ביחס ליתר עזבון המנוחה, נקבע בהסכם כי ההסכם 'אינו גורע מטענות מי מהצדדים זה כלפי משנהו ביחס לעזבון או ביחס ליחסיו הכספיים עם המנוחה' ובלבד שהצד הטוען לזכויות מכוח עזבון המנוחה יעמוד על זכויותיו בתוך שישה חודשים ממועד החתימה על ההסכם – ראו סעיף 8 להסכם.

4. המנוחה ניהלה בחייה חשבון בנק בבנק הפועלים סניף ... מספר חשבון (להלן: 'חשבון הבנק').

ביום 06.05.15 צרפה המנוחה את הנתבע כשותף בחשבון הבנק עם סעיף אריכות ימים.

ביום צרוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק נצברו למנוחה בחשבון הבנק פיקדונות בגובה של 1,177,145 ₪ וכעולה מנספח ו' לתצהיר עדות ראשית של התובעים.

5. ביום 13.09.15 משך הנתבע מחשבון הבנק, באמצעות המחאה שמספרה ... סכום של 1,200,000 ₪ (להלן: 'שיק המחלוקת').

6. ביום 01.11.15 הגיש הנתבע בקשה למינוי אפוטרופוס על ענייניה הרפואיים והאישיים של המנוחה, אשר התבררה במסגרת א"פ 1612-11-15 (להלן: 'הבקשה למינוי אפוטרופוס על המנוחה').

בהחלטה מיום 01.11.15 מונה הנתבע כאפוטרופוס על ענייניה הרפואיים והאישיים של המנוחה למשך שישה חודשים.

הבקשה למינוי אפוטרופוס על המנוחה נסגרה ביום 27.01.16 לאור הודעת עו"ס לסדרי דין על פטירת המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' ה'

טענות הצדדית בתמצית

7. טענות התובעים

א. עזבון המנוחה כלל את הדירות שברחוב ... ו... בעיר... וכן כספים בחשבון הבנק שהתנהל על שם המנוחה.

ב. מאחר שלא עלה ביד הצדדים להגיע להסכמות בעניין כספי העיזבון הוגשה תובענה זו ובהתאם לסעיף 8 להסכם.

ג. התובעת 1 טוענת כי משחר ילדותה היה לה ולמנוחה קשר קרוב והדוק וכי היא נהגה לשהות שעות וימים רבים במחיצת המנוחה וניכר כי הקרבה בין השתיים היתה מעבר למערכת יחסים שגרתית בין סבתא לנכדה.

ד. לטענת התובעים נהג הנתבע כלפי המנוחה באלימות מילולית שהחמירה לאחר פטירת האב המנוח וכי באחד המקרים הנתבע אף הורחק מבית המנוחה למשך 40 יום.

ה. מאז פטירת האב המנוח כל משאת נפשו של הנתבע היתה לגרום למנוחה לנשל את התובעים מעזבונו ולהעביר את מלוא נכסיה לשליטתו ולזכותו. משסרבה לעשות כן נהג הנתבע לאיים, לגדף ולהתעלל מנטאלית במנוחה.

ו. חרף פטירת האב המנוח ומפאת הקשר החם והאוהב שהתקיים בינם לבין המנוחה, המשיכו התובעים לקיים קשר חם עם המנוחה למרות שהנתבע ניסה לא פעם לחבל בקשר כאמור ולגרום לנתק בין התובעים לבין המנוחה.

ז. המנוחה הגיעה מידי שבת לבית תובעת 1 ושיתפה אותה בבכי על מעלליו של הנתבע כלפיה ובחששה כי אלימותו תגיע עד כדי אלימות פיזית. כך גם שיתפה המנוחה את התובעת, כי חרף הפצרות הנתבע, חלקם של התובעים בעזבונו מובטח להם.

ח. באחד מביקורי שבת בבוקר של המנוחה בבית התובעת 1, בין השנים 2014-2015, סיפרה המנוחה לתובעת 1 כי לאחר מכבש לחצים ניגשה עם הנתבע לבנק לחתום על יפוי כוח בפני פקיד הבנק.

הוסיפו התובעים וטענו כי לדברי המנוחה היא הסכימה לחתום על יפוי הכוח רק לאחר שביררה מול הבנקאי כי יפוי הכוח נועד אך למשיכת כספים ולא כזה המאפשר גישה לחסכוניות ואו פיקדונות שהיו קיימים ברשותה וכי לאחר שהבינה כי כך הדבר נאותה

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' ה'

לחתום על יפוי הכוח לטובת הנתבע כדי שייסייע בעדה להתכלכל בכבוד בשעת חולי או ערש דווי.

ט. הם פנו לנתבע אינספור פעמים בבקשה שימציא בפניהם את ההתנהלות בחשבונות המנוחה, לאור חשדות שעלו ביחס להתנהלותו, אלא שהוא סרב לעשות כן ובנסיבות אלה הם עותרים לקבלת הסעד שפורט בכתב התביעה.

י. בתצהיר עדות ראשית הוסיפו התובעים כי בעקבות צווים שנחתמו ע"י בית המשפט במסגרת ניהול ההליך אוששו חששותיהם אודות הברחת כספים ע"י הנתבע כאשר, התגלה, בין היתר, כי ביום הצטרפותו של הנתבע לחשבון הבנק של המנוחה היו פיקדונות על שמה בסך של 1,177,145 ₪.

עוד עלה כי ביום 13.09.15 משך הנתבע מחשבון הבנק של המנוחה, באמצעות המחאה שמספרה ..., סך של 1,200,000 ₪.

יא. הוסיפו וטענו התובעים בתצהיר עדות ראשית כי ביום משיכת המחאה מצבה הבריאותי של המנוחה היה קשה וכי המחאה כאמור נמשכה ע"י הנתבע כאשר המנוחה נעדרה כשרות משפטית.

יב. כך גם טוענים התובעים כי חשבון הבנק היה אך ורק של המנוחה והנתבע ביצע הברחות כספים ממנו, תוך ניצול מצבה הבריאותי של המנוחה.

8. טענות הנתבע

א. לשיטת הנתבע דין התובענה להימחק על הסף מחמת העדר עילה ומחמת היותה טורדנית.

ב. התובעים תאבי הבצע סבורים כי כעת לאחר לכתה של המנוחה לבית עולמה יפנו לבית המשפט ובאמצעות צווים 'יפששו' בחשבונה בתקופה שלפני פטירתה על מנת לייצר יש מאין טענות סרק באשר להתנהלות הנתבע על מנת לשים יד על כספי המנוחה ובתקווה ל'נפח' את העיזבון.

ג. לתובעים אין זכות קנויה לפגוע בפרטיות המנוחה וכי המנוחה הייתה סוברנית לפעול בחשבונה בעודה בחיים ולא בכדי לא באו התובעים בכל טרזניה בעודה בחיים.

ד. התובעים מעלים על כתב טענות מן הגורן ומן היקב על אלימות לכאורית שנקט כלפי המנוחה, כאשר דברים אלה מופרכים, כוזבים והלכה למעשה עומדים בסתירה למציאות

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' ה'

כהווייתה ואף לא מתיישבים עם ההיגיון והשכל הבריא שהרי המנוחה בחרה דווקא בו
לטפל בה ולסעוד אותה ולהיות שותף בחשבון הבנק.

הנתבע מוסיף וטוען כי לא בכדי התנהלה המנוחה כאמור, שכן היה בנה האהוב שדאג
לה כל ימי חייה ועד לפטירתה, טיפל בה באופן אדיב ומסור וכי בינו לבין המנוחה שרר
יחס קרוב מאוד.

המנוחה אף לא הסכימה להכניס מטפל לביתה וביקשה אך ורק שהוא זה שיטפל בה
ויסייע לה בכל הנדרש, דבר המעיד על יחסיו הקרובים עם המנוחה.

ה. תביעה זו מטרתה לבצע "דייג ראיות" פסול ובאמצעות צווים לפגוע בפרטיותה של
המנוחה, לחקור אחר התנהלותה לפני פטירתה אך בתקווה לסחוט לתוך העיזבון כספים
שאינם מגיעים להם.

ו. לתובעים אין כל מעמד המזכה אותם לקבל תדפיסי חשבון בנק של המנוחה תוך פגיעה
בפרטיותה ובפרטיותו, כשותף בחשבון הבנק, כאשר ברור כי כל עוד היתה בין החיים
אין ולא היתה להם כל זכות לגבי כספיה, חשבוניותיה ורכושה.
זכות הירושה התגבשה לתובעים אך ורק ממועד קבלת צו הירושה וזכותם לרשת את
עזבון המנוחה הינה זכות שנולדה לאחר פטירת המנוחה וכל שקדם לפטירתה כלל אינו
מעניינם של התובעים ואין להם כל זכויות לגבי זכויותיה עובר לפטירתה.

ז. בעת בה בחרה המנוחה לשתפו בחשבון הבנק ועד סמוך לפטירתה היתה המנוחה צלולה,
פעלה כרצונה ולא הוכרזה כפסולת דין וכל הנעשה בחשבון הבנק נעשה בידיעתה. לפיכך,
אין לתובעים כל זכות לבחון את צעדי המנוחה ואת התנהלותה בחשבון הבנק שלה עובר
לפטירת המנוחה ובהיותה צלולה.

פעולותיה הכספיות של המנוחה אינן צריכות לעבור תחת ביקורתם של התובעים וככל
שביקשה לתת לנתבע כספים בחייה מחשבון הבנק הרי שהדבר נעשה מרצונה החופשי
ועפ"י בקשתה. כספים שהועברו לו במהלך חיי המנוחה, כאשר הוא חלק מחשבון הבנק
ושותף לו, ניתנו לו במתנה מהמנוחה וברור כי אין לתובעים כל זכות או חלק בכספים
אלה.

בעניין זה יוער כי עמדה זו של הנתבע נדחתה על ידי במסגרת הליכי קדם משפט שענה
שקבעתי כי יש להגיע לחקר האמת. עוד נתתי דעתי לכך שהנתבע מונה על פי בקשתו

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' ה'

1 כאפוטרופוס למנוחה ודי בכך בכדי להצדיק הבקשה לקבלת מידע אודות רכוש בסמוך
2 לפטירתה.

3
4 ח. המנוחה צרפה אותו לחשבון הבנק מתוך רצון חופשי ועצמאי ומתוך בחירה אישית כי
5 הוא זה אשר ידאג לכל ענייניה השוטפים, הן בפן הבריאותי והן בפן הכלכלי, ומתוך
6 אמונה וביטחון כי הוא יפעל באופן המיטבי עבורה.

7
8 ט. כך ציינה המנוחה תמיד בפניו כי קיימת ברשותו האפשרות לפעול באופן חופשי בחשבון
9 הבנק ולבצע בחשבון הבנק ' . . בצורה מתונה ונדרשת, ללא צורך באישורה וללא כל
10 מורא' – ראו, סעיף 31 לכתב ההגנה.

11
12 המנוחה לא שיתפה כל אדם אחר, חוץ מהנתבע, בכל הנוגע לכספים ו/או החלטות
13 חשובות וגורליות בחייה.

14
15 י. התנהלות זו היתה ידועה לתובעים במשך כל השנים כאשר מטבע הדברים בהיות הנתבע
16 בנה היחיד שנותר בחיים הוא זה אשר דאג לה ואשר נתן לה אהבה, קרבה, חום ודאגה
17 עד ליומה האחרון. כך גם ידעו על רצון המנוחה לצרפו כשותף בחשבון הבנק.

18
19 הוא דאג לכל מחסורה של המנוחה, ליווה אותה לבדיקות רפואיות, לטיפולים בבתי
20 חולים ולרבות לביקורים אצל רופאת המשפחה, דר' ל. המנוחה נהגה לחגוג עימו את כל
21 החגים וימי הולדת. כך גם טיפל בכל העניינים הבירוקרטיים של המנוחה.

22
23 לאחר ההידרדרות במצבה הבריאותי שהה במחיצת אימו המנוחה שעות ארוכות גם בעת
24 בה היתה לה מטפלת צמודה כאשר ברור היה כי מי שדאג לכל צרכיה ולכל מחסורה היה
25 הוא. כל חבריו ומכריו ידעו כי את כל זמנו הפנוי מעביר אצל ובחיק אימו המנוחה על
26 מנת שלא תישאר לבדה.

27 הוא ביטל את חייו לטובת הטיפול במנוחה ורצונו להיות עבור המנוחה אף מנעו ממנו
28 לפתח זוגיות.

29
30 יא. מנגד, התובעים לא דאגו כלל ועיקר למנוחה, לא חגגו עימה ימי הולדת ו/או חגים, לא
31 איחלו לה שבת שלום בסופי שבוע ולא ברור על איזו מערכת יחסים קרובה שחם
32 התובעים בתביעתם.

33 מאז פטירת האב המנוח לא הגיעו התובעים לבקר את המנוחה; לא היו באים לבקרה
34 בשבתות ו/או חגים ו/או ימי זיכרון והתעלמו לחלוטין מהמנוחה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 תובעים 2 ו-3 ניתקו לחלוטין קשר עם המנוחה ואילו התובעת 1 היתה מגיעה לבית
2 המנוחה רק שנזקקה לסיוע כלכלי.

3
4 יב. כך נהגו התובעים גם בעת בה היתה המנוחה על ערש דווי ורק עת הבהיר להם כי מצבה
5 הבריאותי של המנוחה מחריף, החלו התובעים לפקוד את ביתה וזאת רק בחודש האחרון
6 לפני מותה. בעת אשפוזה בבית החולים, בחודש האחרון לחייה, התובעת בלבד הגיעה
7 לבקר את המנוחה, פעמיים בשבוע, בעוד הוא לא מש ממיטתה.

8
9 יג. הוא מכחיש טענות האלימות אשר יוחסו לו מצד התובעים וטוען כי לא פעם נאלץ
10 להתווכח ולהפציר במנוחה לאכול ולשתות, לאחר שסרבה לעשות כן באופן שסיכן את
11 בריאותה.

12 כך גם ביחס לתלונה בעקבותיה הורחק מהמנוחה למשך 40 יום, ביחס אליה טוען כי
13 המדובר בעלילת שווא פרי היוצר של התובעים וכי התיק במשטרה שנפתח בגינה נסגר
14 מחוסר אשמה.

15 תלונת השווא של התובעים נועד להרחיקו מהמנוחה וזאת כחלק ממהלך מתוכנן שנועד
16 להשתלט על ממונה ורכושה של המנוחה בעודה בחיים.

17
18 יד. מסמכי פתיחת חשבון הבנק כללו סעיף אריכות ימים המעניק לו זכות לפעול בחשבון
19 הבנק גם לאחר פטירת המנוחה.

20
21 טו. בהתאם לסעיף 1 לחוק הירושה, הקובע כי 'במות אדם עובר עזבונו ליורשיו', הרי
22 שהתובעים זכאים לקבל מידע אודות נכסים הנכללים בעזבון נכון למועד פטירת המנוחה
23 ולפיכך, אין לתובעים כל עילת תביעה ואין להם כל זכות לבחון התנהלותה הכספית
24 בחשבון הבנק עובר למועד פטירתה.

25
26 היקף העזבון העובר ליורשים עם מות המוריש, כולל את זכויות המוריש כפי שהיו לו
27 בזמן פטירתו. לפיכך, עזבון המנוחה כלל את שתי דירות המגורים וכן כספים שהיו לה
28 בחשבון הבנק נכון למועד פטירתה.

29
30 טז. כך יש לדחות התובענה בשל התנהלות התובעים בחוסר תום לב משווע, בניסיונם הנפסד
31 'לפשפש' בחשבונות הבנק של המנוחה ללא כל זכות לעשות כן ולצורך כך מכפישים אותו
32 על לא עוול בכפו לאחר שהיה האדם היחיד שדאג ואהב אהבת נפש את אימו המנוחה
33 ולא בכדי בחרה בו להיות שותף בחשבון הבנק שלה והיא אף חתמה עבורו את סעיף
34 אריכות ימים.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' ה'

1 יז. דין התביעה לסילוק על הסף גם מחמת השיהוי בהגשתה, כשנה וחצי לאחר הוצאת צו
2 הירושה.

דיון והכרעה

9 במסגרת ההליך, מונה דר' דב דרומר כמומחה מטעם בית המשפט לצורך בחינת כשירותה
10 המשפטית של המנוחה הן נכון ליום צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק (06.05.15) והן נכון
11 למועד פרעון שיק המחלוקת ע"י הנתבע (13.09.15).

12
13 10. חוות דעת המומחה הוגשה לתיק ביום 19.12.18 ועל פיה במועדים שנבחנו לא היתה המנוחה
14 במצב של צלילות הדעת ולא היתה מסוגלת להחליט החלטות הדורשות הפעלת שיקול דעת.
15 להלן: 'חוות דעת המומחה'.

16
17 11. בדיון אשר התקיים ביום 21.01.19 טען ב"כ הנתבע כי המומחה לא בדק את המנוחה בחייה
18 ולכן יכולתו לאבחן את מצבה מוגבלת ונלמדת לאור מסמכים רפואיים שהיו באותה העת. עוד
19 טען ב"כ הנתבע כי למנוחה לא נעשתה סקירה קוגניטיבית לא בחודש מאי ולא בחודש ספטמבר
20 וכן לא נערכה בדיקת מינימנטל. הוסיף ב"כ הנתבע וטען כי חוות הדעת בנויה טלאי על טלאי
21 ובנויה כדי פסיפס של מילים המחברות לכדי מסקנה ולא לכדי עובדה רפואית וכי באותה מידה
22 עשוי היה המומחה להגיע למסקנה הפוכה – עמ' 11 שורות 17-22.

23
24 בדיון הנ"ל טענו התובעים כנגד חתימת המנוחה ע"י שיק המחלוקת וביקשו שגרפולוג יבחן
25 החתימה. ב"כ הנתבע התנגד לבקשה בטענה של הרחבת חזית והתובעים טענו כי יגישו בקשה
26 בעניין. קבעתי כי ככל שהתובעים עותרים לתקן את כתב התביעה יתכבדו ויגישו בקשה
27 מתאימה. משלא הוגשה בסופו של יום בקשה כאמור, הרי שטענת זיוף חתימת המנוחה של גבי
28 שיק המחלוקת נזנחה ע"י התובעים ובית המשפט בפסק-דין זה יוצא מנקודת הנחה כי החתימה
29 המתנוססת ע"י שיק מחלוקת נערכה ע"י המנוחה.

הדין החל ויישומו

30
31
32 12. תחילה אדרש לטענת השיהוי בהגשת התביעה. מעיון בהסכמות הצדדים בסעיף 8 להסכם
33 הסכימו הצדדים כי תביעות ביניהם בעניין עזבון המנוחה, יוגשו תוך שישה חודשים וככל שלא
34 יוגשו תוך פרק זמן זה, הרי שההסכם יהפוך סופי ומוחלט ויסיים את כלל טענות הצדדים בנוגע

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' ה'

לעזבון המנוחה. משכך ושעה שההסכם נחתם ביום 06/01/2017 ושעה שהתובענה הוגשה ביום 05/07/2021, די בכך בכדי לדחות טענת השיהוי וכך הינני מורה.

13. אם כן, התובעים טוענים כי על הנתבע להשיב את הכספים שמשך מחשבון הבנק, לגביהם לא הוכח כי הוצאו לטובת סיפוק צרכי המנוחה ולהשיבם לקופת העזבון, בעוד הנתבע טוען כי הסכום שנמשך מכוח שיק המחלוקת ניתן לו במתנה ע"י המנוחה.

14. לפיכך, יש תחילה לבחון את כשרותה המשפטית של המנוחה במועד צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק וכן במועד פרעונו של שיק המחלוקת ולאחר מכן, וככל שאמצא כי המנוחה היתה כשירה במועדים הרלוונטיים, תבחן טענת ההגנה שהעלה הנתבע, קרי הענקת מתנה מצד המנוחה.

כשרותה המשפטית של המנוחה

15. כאמור לעיל, ביחס לבחינת שאלה זו מונה מומחה מטעם בית המשפט וחוות דעתו הוגשה בתיק. המומחה התבקש לחוות דעתו ביחס לכושרה המשפטי של המנוחה נכון למועד צירוף התובע לחשבון המשותף (06.05.15) ונכון למועד פרעונו של שיק המחלוקת (13.09.15).

בחוות דעתו הגיע מומחה בית המשפט למסקנה כי בשני המועדים כאמור לא היתה המנוחה כשירה לבצוע הפעולות כאמור.

בעניין מסקנות המומחה אומר כי מצאתי לדחותן ואנמק קבעתי.

בחקירתו, אישר המומחה כי חוות דעתו נערכה על סמך החומר הרפואי שהונח בפניו ולא על יסוד בדיקה ישירה של המנוחה – עמ' 30 שורה 18. עוד העיד המומחה כי לא פנה לבית המשפט בבקשה להסרת החיסיון של המנוחה ולקבלת כל התיעוד הרפואי שיש למנוחה בכל מוסד רפואי שהוא – עמ' 30 שורה 24.

המומחה אף אישר כי קיימות רמות שונות של דמנציה וכי לא כל אדם המאובחן בדמנציה מצבו מגיע לכדי מצב של שלילת התובנה והשיפוט שלו – עמ' 34 שורה 19.

בתצהיר עדות ראשית חזר הנתבע על הטענה כי המנוחה היתה כשירה וצלולה; הוסיף כי לא נערכה למנוחה בחייה בדיקת מינימטל ולכן הלן על תוצאות חוות דעת המומחה וטען ביחס אליה כי אינה משקפת את מצבה הקוגניטיבי של המנוחה וצלילותה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 עוד הוסיף הנתבע וטען בתצהיר עדות ראשית כי ככל שהיה בית המשפט ממנה מומחה שיבדוק
2 את מצבה הקוגניטיבי של המנוחה בחייה הרי שהיה בכך כדי לפסול את חוות דעת המומחה
3 שמונה בתובענה.

4
5 בדיון מיום 12.09.18 טען ב"כ הנתבע: 'על פי הפסיקה יש עדיפות לאדם שראה ובדק את
6 המנוחה בחייה על פני מומחה בלתי תלוי שממונה על ידי בית המשפט על סמך אנמזה' – עמ'
7 8 שורות 12-13 ובדיון מיום 21.01.19 טען ב"כ הנתבע כי הירידה בזיכרון המוזכרת בחוות דעת
8 המומחה לא מעידה על הפרעה קוגניטיבית שיש בה להגיע כדי שלילת המצווה כבר חתימה-
9 עמ' 12 שורות 2-3.

כושרה המשפטית של המנוחה נכון למועד צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק - 06.05.15

10
11
12 16 א. בכתבי טענותיו טען הנתבע כי שיק המחלוקת ניתן לו מאת המנוחה ביום 06.05.15, אלא
13 שהוא לא הצליח ליישב את הסתירה בין טענתו ביחס למועד מסירת השיק לבין המועד
14 שצוין בפועל ע"ג השיק – 10.05.15 ולעניין זה אדרש בהרחבה בהמשך פסק-הדין.

15
16 ב. עינתי בחומר הרפואי הרב שהוגש לתיק, בהתאם לצווים שנחתמו על ידי ולא מצאתי
17 כל מסמך שיעיד על מצבה הקוגניטיבי של המנוחה נכון למועדים שנבדקו ובאופן שניתן
18 יהיה לקבוע על פיו כי המנוחה לא היתה כשירה לביצוע אותן הפעולות שנעשו על ידה
19 במועדים הרלוונטיים.

20
21 ג. המומחה אף אישר כי נכון ליום 06.05.15 לא הוצג בפניו מסמך שמעיד על ביצוע בדיקת
22 מינימנטל למנוחה – עמ' 35 שורה 3 וכי מסקנתו ביחס למצבה של המנוחה הסתמך, בין
23 היתר, על בדיקת המנוחה ביום 05.05.15, במרפאה ע"י אחות קופת החולים, אז התלוננה
24 המנוחה על חולשה ניכרת ואפיסת כוחות – עמ' 37 לחומר הרפואי שצורף לתיק ועמ' 35
25 שורה 9 לחקירת המומחה.

26
27 כאשר נשאל המומחה האם אדם אשר נמצא באפיסת כוחות נעדר יכולת של תובנה
28 ושיפוט לערוך צוואה, השיב כי שבועיים לאחר מכן דיווח הנתבע על התדרדרות במצבה
29 התפקודי וכי לאחר בדיקה ע"י אחות קופת החולים צוין כי המנוחה אינה מתמצאת,
30 קיימת לה ירידה זכרון, לא שקטה – עמ' 35 שורות 12-14.

31
32 לשאלה האם יתכן מצב כי לאדם תהיה ירידה בזיכרון מבלי שאיבד את הזיכרון, השיב
33 המומחה: 'בוודאי' – עמ' 35 שורה 17.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

המומחה ציין כי במצב של חולשה ניכרת ואפיסת כוחות המנוחה לא היתה מסוגלת לעשות החלטות רציניות – עמ' 36 שורה 18, וכי הפרשנות שהוא נותן למונח 'אפיסת כוחות' מתייחסת גם למובן הפיזי וגם למובן המנטלי – עמ' 39 שורות 9-10.

מתקשה אני לקבל פרשנות זו של המומחה שכן סבורני כי מקום בו חולשתה של המנוחה היתה מגיעה עד כדי המצב המתואר ע"י המומחה, שומא היה כי עובדה זו תבלוט לעין מיד עם הגעת המנוחה לבנק למחרת היום, ולפחות במהלך הפגישה שהתקיימה עימה לצורך צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק. לא מתיישבת בעיני מסקנה זו של המומחה עם עובדת התייצבות המנוחה למחרת יום ה- 05.05.15, בסניף הבנק, כשהיא במצב של תשישות ואפיסת כוחות פיזיים ומנטליים, וחרף זאת אף לא אחד מעובדי הבנק יבחין במצבה זה של המנוחה, בייחוד ובעיקר חרף היכרותם רבת השנים את המנוחה. המומחה העיד כי חוות דעתו ביחס לכושרה המשפטי של המנוחה נכון ליום 06.05.15 מתבססת על מסמכים רפואיים מיום 05.05.15 ומיום 19.05.15, במסגרתם מצבה של המנוחה היה גרוע וכשנשאל האם תתכן אפשרות שאותו מצב גרוע הוא בר שינוי וכי מספר ימים לאחר מכן תהיה הטבה במצבה של המנוחה – השיב: 'יכול להיות שינוי' – עמ' 37 שורות 10-16. כך גם העיד בעמ' 36 שורה 1.

עוד העיד המומחה כי יש סוגי דמנציות שהן הפיכות וכי גם ירידה קוגניטיבית על רקע מצב דכאון עשוי להשתפר עם מתן טיפול נגד דיכאון – עמ' 38 שורות 8-11.

ד. גרסת הצדדים ועדיהם אף היא מחזקת מסקנתי הנ"ל.

ראשית, התובעים בכתב התביעה לא העלו ספקות או כל טענה שהיא ביחס לכושרה המשפטי של המנוחה, הן נכון ליום 06.05.15 והם נכון ליום 13.09.15 וטענתם כאמור, ואך ביחס ליום 13.05.15, הועלתה בשלב מאוחר יותר ועם קבלת החומר הראייתי שהוגש בתיק בהתאם לצווים שניתנו.

מקום בו היתה המנוחה לא כשירה משפטית סבורה אני כי היה על התובעים לטעון זאת כבר בכתב התביעה, אלא שבכתב התביעה הם בחרו לטעון כי המנוחה צרפה את הנתבע כשותף בחשבון הבנק על רקע לחצים עזים שהופעלו כלפיה מצד התובע ולא על רקע פגם בכושרה המשפטי.

לא זו אף זו, גרסת התובעים, על פיה המנוחה היא זו ששיתפה אותם בעובדת צירוף הנתבע לחשבון הבנק והרצינות שהעניקו לדבריה, עליהם לשיטתם חזרה משך חודשים רבים (ראו סעיפים 16-18 לכתב התביעה), מחזקים את המסקנה כי גם התובעים עצמם לא חולקים על כך כי המנוחה היתה כשירה משפטית למצער נכון למועד בו צורף הנתבע כשותף בחשבון הבנק.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

בעדותה חזרה התובעת על הטענה כי המנוחה שיתפה אותה אודות צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק וכי עשתה זאת לאחר מכבש לחצים שהופעל עליה מצד הנתבע – עמ' 44 שורות 23-25, אלא שבאופן תמוה התובעת בחרה שלא לעשות דבר עם המידע הזה אשר הגיע לידיה, לכאורה, מצד המנוחה – ראו המשך עדותה בעמ' 44 שורה 31. אי פועלה בעניין זה מעיד אף הוא על כי התובעת לא סברה כי נפל פגם בכושר המשפטי של המנוחה המצדיק את התערבותה.

התובעת אף העידה כי המנוחה 'דיברה לעניין' ביום 25.03.15, מועד הגשת התלונה במשטרה מצד המנוחה כלפי הנתבע, וכשנשאלה בחקירתה האם שישה שבועות לאחר מכן הפכה המנוחה לדמנטית, השיבה: **'בתרבות שלנו לא מעידים דברים שליליים על אנשים מבוגרים'.**

גם תובע 2, העיד כי המנוחה היתה צלולה באירוע הנ"ל – ראו עדותו בעמ' 52 שורה 33 וכי לא פנה לבית המשפט בטענה שהמנוחה לא כשירה לעשיית פעולה משפטית – עמ' 53 שורה 20 וכי אף לא פעל בבקשה למנות אפוטרופוס על המנוחה – עמ' 54 שורה 22.

ה. גם מעדות תובע 3, על פיה הגם שהתובעים ידעו על סירוב המנוחה לקבל את טיפולי הדיאליזה, לאחר חודש יולי 2015, הגם שהבינו שהטיפולים הכרחיים, הם לא פנו בעניין זה לבית המשפט וכי קיבלו את רצון המנוחה, יש כדי להעיד על כושר המשפטי של המנוחה וכי נחה דעת התובעים כי היא מסוגלת לקבל החלטות על עצמה גם בחודש יולי 2015 – עמ' 58 שורות 33-30 ועמ' 59 שורות 8-1.

ו. טענת ב"כ הנתבע, בדיון מיום 21.01.19, על פיה מקום בו היה עולה חשש ביחס למצבה הקוגניטיבי של המנוחה, הרי שהבנק לא היה מאשר את צירופו של הנתבע כשותף נוסף בחשון הבנק – עמ' 12 שורה 4, נתמכה בעדות מנהלת הבנק, הגב' כ', אשר העידה כי במועדים הרלוונטיים פקדה המנוחה באופן שוטף את סניף הבנק; כי המנוחה היתה מגיעה לקבל את שירותיה, על רקע היכרות אישית וכי מקום בו היה עולה ספק ביחס למצבה הקוגניטיבי של המנוחה לא היה מוענק לה שירות – ראו עדותה בעמ' 14 שורות 25-22 ועמ' 15 שורות 11-1.

הגב' כ' העידה כי הכירה את המנוחה משך שנים רבות, עוד מהתקופה בה שימשה כפקידה בסניף הבנק וכי מהיכרותה רבת השנים עם המנוחה היא לא הרגישה כי המנוחה זקוקה למינוי אפוטרופוס – עמ' 21 שורות 31-29 ועמ' 22 שורות 7-1.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

כך גם התרשמה העדה הגב' כ' ממצבה הקוגניטיבי במועד פתיחת חשבון הבנק המשותף – עמ' 15 שורה 29. עוד העידה בעניין זה כי אם היה מתגבש חשש הכי קטן שבעלת החשבון אינה מבינה הם היו רואים את זה ישר והפעולה המבוקשת לא היתה מתבצעת – עמ' 16 שורה 6; עמ' 18 שורה 21 ושורה 27 ובעמ' 21 שורה 19.

ז. גם עובד הבנק, מר י', העיד כי לא התרשם שמשוהו אינו כשורה אצל המנוחה מהבחינה הקוגניטיבית - עמ' 22 שורה 32 וכי אם היה מתרשם אחרת היה מדווח מיד – עמ' 24 שורה 14.

עוד העיד מר י' כי במשך ארבעת החודשים, ממועד כתיבת שיק המחלוקת ועד למועד פרעונו, לא פנתה המנוחה בבקשה לבטל את שיק המחלוקת – עמ' 24 שורות 11-1.

מר י' גם העיד כי התובעים לא התריעו בפני הבנק על כי המנוחה אינה כשירה לביצוע פעולות בנקאיות – עמ' 24 שורה 27.

ח. הגב' ס', אשר טיפלה במנוחה בין החודשים ינואר – ספטמבר 2015, העידה כי המנוחה התנהלה באופן עצמאי ובצלילות מתחילת הטיפול בה ועד לעזיבתה אותה, על רקע קבלת מטפלת זרה למנוחה ולמעט ההחמרה בבעיה הרפואית ממנה סבלה בכליות – עמ' 27 שורות 24-27. הגב' ס' הגדירה את המנוחה כ: **'אישה חכמה מאוד, פלפלית . . . '** – עמ' 28 שורה 3.

ט. עו"ס משפחות שכולות, אשר עמדה בקשר עם המנוחה החל משנת 2004, לא הבחינה אף היא בפגיעה בכושרה המשפטי של המנוחה בתקופות הרלוונטיות הגם שפגשה המנוחה ביום 11.03.15 וביום 12.07.15 ודיווחה על ירידה במצבה הרפואי והקוגניטיבי של המנוחה, אם כי לא על פגיעה בכושרה המשפטי זאת לעומת הדיווח שנערך על ידה לאחר ביקור המנוחה בבית החולים 'ברזילי' ביום 19.10.15, אז ציינה עו"ס משפחות שכולות כי מצבה הרפואי של המנוחה התדרדר; כי המצבה הקוגניטיבי מורכב וכי המנוחה איננה מזהה אותה.

י. כפועל יוצא מהאמור לעיל, משלא הובאה בפני ראיה חותכת המעידה על כי המנוחה לא היתה כשירה לעשיית פעולות משפטיות במועד הנ"ל וגרסת התובעים עצמם, בכתב התביעה וכאמור לעיל על פיה לא טענו ביחס לכשרותה המשפטית נכון ליום 06.05.15, לא מצאתי כי ניתן לקבוע כי המנוחה לא היתה כשירה משפטית לביצוע אותן הפעולות נכון ליום 06.05.15.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

מסקנה זו מתחזקת, בין היתר, מסיכום אשפוז שנערך חודשיים לאחר המועד הנ"ל, ביום 19.07.15, נספח א' לתצהיר הנתבע וכן צורף למסמכים הרפואיים, שם תוארה המנוחה כעצמאית, יציבה ובהכרה מלאה.

כן נכתב כי: 'המטופלת מודעת על כך שתפקוד הכליות שלה נמוך וזקוקה לדיאליזה בזמן הקרוב' (ההדגשות אינן במקור-ה"ש-ע"ג).

מרישום ביקור בתיקה הרפואי של המנוחה בקופת החולים מיום 21.07.15, דף 12 לתיק הרפואי, עלה כי המנוחה מסרבת לקבל טיפולי דיאליזה וכי 'גם בנה מנסה לשכנע להתחיל דיאליזה'.

מסמכים אלה מחזקים את המסקנה כי לא עלה חשד מצד גורמי הטיפול הרבים שטיפלו באופן תדיר במנוחה, על רקע הבעיה הרפואית בכליות ממנה סבלה, כי נפגמה כשרותה המשפטית של המנוחה, שכן אם היה עולה ספק ביחס לכך הם היו מבקשים לנקוט בהליך של מינוי אפוטרופוס על המנוחה, ובייחוד על רקע סירובה לקבל את טיפולי הדיאליזה להם נזקקה. ניסיונות גורמי הטיפול והנתבע לשכנעה לקבל הטיפולים, מעיד על התרשמות הצוות הרפואי כי המנוחה ברת הבנה ונתונה לשנות את דעתה, מקום בו שכנועי הנתבע אותה ישאו פרי.

יא. אשר לדו"ח פעולה מיום 24.03.15, נספח ב' לתצהיר הנתבע, במסגרתו התרשם סייר המשטרה כי המנוחה צלולה וכי אף תובעים 1 ו-2, אשר שהו במחיצתה במועד הביקור, ציינו בפניו כי המנוחה צלולה והגם שדו"ח זה נערך כחודש וחצי קודם ליום צירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק, מצאתי לציין במטרה לדחות את עדות הנתבע שניתנה במועד הנ"ל על פיה המנוחה אינה צלולה, לא שפויה ומבוגרת – נספח ד' לתצהיר הנתבע, ונראה כי עדותו כאמור נועדה אך במטרה להדוף מעליו את טענות המנוחה בתלונה שהגישה נגדו.

כך גם התרשמתי מעדות הנתבע בעמ' 64 שורות 1-16.

יוער בעניין זה כי מנספח ה' לתצהיר הנתבע, עולה כי תיק החקירה נגד הנתבע בגין תלונת המנוחה מיום 24.03.15, נסגר בנימוק: 'נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין' ועדות תובע 2, על פיה ידע כי הנתבע שב לבקר את המנוחה הרבה קודם תום תקופת צו ההרחקה וכי חרף ידיעה זו לא פעל נגד הנתבע אל מול רשויות החוק, מרמזת על כי לא עלה חשש מצד התובעים על מסוכנות הנתבע כלפי המנוחה – עמ' 54 שורות 13-22.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

כך גם עדות תובע 3, על פיה חרף טענות התובעים על התנהגות אלימה שנקט הנתבע כלפי הסבתא קודם פטירת האב המנוח והחרפת התנהגותו האלימה לאחר פטירת האב המנוח, לא נקטו, האב המנוח או תובע 3, בכל פעולה שהיא כנגד התנהגות אלימה נטענת כאמור – עמ' 56 שורות 7-11 ועדותו כי לא היה עד לכל אירוע אלימות של הנתבע כלפי המנוחה – עמ' 56 שורה 24 וכי הגם שידע כי הנתבע מלווה את המנוחה לקבלת טיפולים רפואיים, הוא לא פעל בבקשה לצו מניעה שימנע זאת – עמ' 58 שורה 29. כל אלה מחזקים את המסקנה כי לא עלה חשש מצד התובעים כי קיימת מסוכנות של הנתבע כלפי המנוחה.

כך גם ביחס לעדותו של תובע 3, כי הגם שידע על בקשת הנתבע להתמנות כאפוטרופוס על המנוחה, לא הובעה התנגדות מצד התובעים לבקשה כאמור – עמ' 62 שורה 2.

כושרה המשפטי של המנוחה נכון למועד פירעון שיק המחלוקת – 13.09.15

17. א. מסקנתי הנ"ל נותרת בעינה גם ביחס לכושרה המשפטי של המנוחה נכון ליום 13.09.15, והגם שבתקופה זו עולה הרושם כי חלה ירידה במצבה הקוגניטיבי של המנוחה, הרי שלא עלה ביד התובעים להוכיח כי ביום 13.09.15 היתה המנוחה בלתי כשירה משפטית. כך לא מצאתי כי יש במסמכים הרפואיים שהוגשו כדי להעיד באופן חד משמעי על מצבה הקוגניטיבי של המנוחה נכון ליום 13.09.15.

מדו"ח סוציאלי למתן שירותים לזקן מיום 11.09.15, מוצג נ/1, מדווחת עו"ס המרכז הרפואי ברזילי כי המנוחה 'מבולבלת לסירוגין'.

מרישום רפואי שנערך ביחס למנוחה כשבועיים ימים לאחר המועד הנ"ל, ביום 25.09.15, דפים 43 ו- 57 לתיק הרפואי, עולה כי בביקור בית שנערך במועד כאמור המנוחה שכבה במיטה ודיברה לא לעניין.

מאומדן סיעודי שנערך למנוחה ביום 25.09.15, דף 53 לתיק הרפואי, תואר כי המנוחה לסירוגין מתמצאת בזמן, במקום ובאנשים; כי המנוחה מדברת ויוצרת קשר עם הסביבה; משתפת פעולה ורגועה.

ב. לא נעלם מעיני כי נראה שבסמוך למועד הנ"ל החלו ספקות לכרסם ביחס למצבה הקוגניטיבי של המנוחה, אלא שחרף ספקות כאמור לא מצאתי גם ביחס לתקופה זו מסמך שנערך בסמוך ליום 13.09.15 ושיהיה בו כדי להעיד על כושרה המשפטי של המנוחה נכון למועד הנ"ל ובהינתן עדות המומחה על פיה יכול ומצבה של המנוחה ישתפר ביום כזה או אחר.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' ה'

1 כך גם בחירת הנתבע להמתין מספר חודשים עד להפקדת שיק המחלוקת בחשבון הבנק
2 יש בה כדי להעלות ספק ביחס לכושרה המשפטי של המנוחה נכון ליום 13.09.15, אלא
3 שבהעדר קיומה של שיחה טלפונית עם נציגי הבנק וראיות נוספות שיתמכו בכך, לא ניתן
4 להגיע למסקנה מכרעת גם בעניין זה.

5
6 ג. גם מהבקשה למינוי אפוטרופוס שהוגשה ביחס למנוחה, ביום 01.11.15, נעדר פירוט
7 מצבה הקוגניטיבי של המנוחה נכון ליום 13.09.15 כאשר הדו"ח הסוציאלי שהוגש
8 בתמיכה לבקשה מתייחס למצבה המנטאלי של המנוחה נכון למועד עריכתו, 01.11.15,
9 וכפי שצינה עו"ס המרכז הרפואי ברזילי, כדלקמן:

10
11 " . . . בת 83, מאושפזת מתאריך 14.10.15 במחלקה פנימית ה' במרכז הרפואי ברזילי,
12 עקב חום גבוה. בחודשיים האחרונים חלה ירידה ניכרת בתפקודה, הפסיקה ללכת,
13 מתניידת בכסא גלגלים בלבד. כיום מזל עם ירידה קוגניטיבית, חשש קרוב לוודאי
14 לדמנציה. אינה מתמצאת בזמן ומקום, אינה ברת שיפוט וחתימה. זקוקה למיפוי כבד
15 והמשך בדיקות פולשניות ואבחנותיות. מכיוון שהחולה אינה מסוגלת לתת הסכמה
16 מדעת או לקבל החלטות בנוגע למצבה הרפואי, מועברת בקשה זו למינוי אפוטרופוס
17 לגוף בדחיפות" (ההדגשות אינן במקור – ה"ש – ע"ג).

18
19 גם כך תעודת הרופא מיום 01.11.15, שצורפה לבקשה למינוי אפוטרופוס, מתייחסת
20 למצבה הקוגניטיבי של המנוחה נכון למועד עריכתה.

21
22 בסיכום יעוץ פסיכיאטרי, שנערך למנוחה ביום 28.10.15, צורף לבקשה למינוי
23 אפוטרופוס, עלתה לראשונה השאלה האם המנוחה ברת חתימה. עוד עלה מהמסמך
24 הרפואי כאמור, כי המנוחה: " . . . עם רקע של מחלות גופניות כרוניות. ללא הסטוריה
25 של מחלת נפשי פעילה. כעת טרם ביצוע פעולה אבחנית פולשנית . . . לרוב הזמם
26 "מבולבלת" . . . התמצאותה פגומה בכל עניין – בזמן, במקום . . . לסיכום – מדובר
27 באישה עם ירידה קוגניטיבית, קרוב לוודאי מדובר בדמנציה. אינה ברת שיפוט, אינה
28 ברת חתימה" (ההדגשות אינן במקור – ה"ש – ע"ג).

29
30 ובהמלצות לשחרור צוין: "במידת הצורך – מינוי אפוטרופוס עבורה".

31
32 לא מצאתי מסמכים רפואיים עם חוות דעת רפואית דומה קודם למועד הנ"ל ולכן לא
33 ניתן לקבוע באופן וודאי כי המנוחה לא היתה כשירה משפטית נכון ליום 13.09.15.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

- 1 ד. מכלל המובא לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי לא ניתן לקבוע כי ביום 13.09.15 המנוחה
2 לא היתה כשירה משפטית ואין באבחונים שנערכו סביב מועד זה כדי להעיד בהכרח על
3 מצבה של המנוחה נכון ליום 13.05.15 שכאמור בעדות המומחה עשוי להשתנות, גם
4 לטובה.
- 5 סיכום ייעוץ מיום 28.10.15, מחזק כי המנוחה לא אובחנה קודם למועד הנ"ל כבעלת
6 רקע נפשי, מה שמסביר את העדר דרישת גורמי הטיפול למנות אפטרופוס למנוחה עוד
7 קודם ליום 28.10.15 וחרף הטיפולים הרבים אותם קיבלה על רקע בעיית הכליות ממנה
8 סבלה שנים רבות ואשר הצריכה אותה לפקוד באופן תדיר את מוסדות הרפואה שונים.
9
- 10 יוער, כי מסקנתי זו מושתתת אך ורק על יסוד חומר הראיות המונח בפניי ומשלא צלח
11 ביד התובעים להוכיח כי המנוחה לא היתה כשירה משפטית נכון ליום 13.09.15, אני
12 דוחה טענה זו של התובעים.
13
- 14 18. עדותה של הגב' ס', אשר טיפלה במנוחה בין החודשים ינואר 2015 ל-ספטמבר 2015, ואף חפפה
15 את המטפלת הזרה במהלך חודש אוקטובר 2015, על פיה בכל החודשים בהם טיפלה במנוחה
16 לא נפגע כושרה המנטאלי של המנוחה וכי המנוחה התנהלה באופן עצמאי עד למועד הפסקת
17 הטיפול במנוחה על ידה – ראו בעמ' 27 שורות 18-27 וכן עמ' 28 שורה 3, מחזקת את
18 המסקנה כי לא הוכח כי נפגע כושרה המנטלי של המנוחה בשני המועדים הרלוונטיים.
19
- 20 עדות הגב' ס' הותירה בי רושם אמין מאוד וגם ממנה אני למדה כי למצער עד לחודש ספטמבר
21 2015 היתה המנוחה כשירה משפטית.
22
- 23 כך גם עדות התובעת 1, על פיה בשנה עובר לפטירת המנוחה לא פעלה בבקשה למנות
24 אפטרופוס למנוחה - ראו עדות התובעת בעמ' 43 שורות 21 ו-29, מחזקת מסקנה זו.
25
- 26 19. משלא הוכיחו התובעים את גרסתם אודות מצבה הרפואי של המנוחה נכון למועדים
27 הרלוונטיים ובהינתן המסקנות העולות מהחומר הרפואי שצורף לתיק וכן לבקשה למינוי
28 אפטרופוס על המנוחה וחרף מסקנות חוות הדעת, אני דוחה את טענות התובעים וקובעת כי
29 התובעים לא עמדו בנטל ההוכחה להוכיח כי המנוחה לא היתה כשירה משפטית, הן נכון
30 למועד פתיחת חשבון הבנק, 06.05.15 והן נכון ליום פרעונו של שיק המחלוקת ביום 13.09.15.
31
- 32 20. בהינתן מסקנתי הנ"ל, יש לעבור לבחינת טענת ההגנה שהעלה הנתבע, על פיה שיק המחלוקת
33 ניתן לו במתנה ע"י המנוחה.
34

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 כבר עתה אציין כי בהינתן שבמסגרת ניהול ההליך זנחו התובעים את טענתם הגורפת ביחס
2 לכלל הכספים שנמשכו שנה עובר לפטירת המנוחה ולאחר פטירתה, ואף לא הוכיחו טענתם
3 כאמור ובחרו למקד טענתם אך ורק סביב משיכת שיק המחלוקת, תבחן להלן אך ורק השאלה
4 האם שיק המחלוקת ניתן לתובע במתנה מאת המנוחה אם לאו.

5
6 21. הנתבע כאמור טען כי שיק המחלוקת נמסר לו מאת המנוחה ביום 06.05.15, אם כי הוא לא
7 הצליח להסביר מדוע בשיק המחלוקת מופיע התאריך 10.05.15.

8
9 ראו- עדות הנתבע בעמ' 64 שורה 19.

10
11 כך גם סתר הנתבע גרסתו בעניין זהות ממלא הפרטים בשיק המחלוקת.
12 תחילה, העיד כי "אמא שלי כל חתונה, היא מבקשת שאכתוב לה את השיק. החתימה של
13 אמא שלי. אני כתבתי לפקודת חיים. רק החתימה שלה. כל החיים שלה אני כתבתי" –
14 ההדגשות אינן במקור – ה"ש –ע"ג – עמ' 65 שורות 2-3.

15
16 ובהמשך עדותו סתר הנתבע את עדותו הנ"ל כאשר סימן עם עט את הפרטים אותם מילא בשיק
17 המחלוקת וכדלקמן: "אני מציג לבית המשפט שאני רשמתי את המילים הקמון חיים ואת
18 המילים מיליון מאתיים אלף ₪ אני רשמתי ואת הסכום במספרים היא רשמה. היא רשמה
19 את התאריך 10.5".

20
21 עמ' 65 שורות 4-6.
22 בהמשך עדותו חזר בו הנתבע גם בעניין זהות ממלא תאריך שיק המחלוקת כשלשאלת בית
23 המשפט מי רשם את התאריך, השיב כדלקמן:
24 "אני חושב שהיא רשמה, אני לא זוכר כל כך. המספר 1,200,000 ₪ היא רשמה".

25
26 22. הגם שלא נעלמו מעיני סתירות הנתבע כאמור, אין חולק כי המנוחה לא ציינה בשיק המחלוקת
27 את זהות הגורם לפקודתו ניתן שיק המחלוקת וכן את סכום שיק המחלוקת במילים (מיליון
28 ומאתיים אלף ₪) וכי פרטים אלה מולאו ע"י הנתבע. כך גם עפ"י עדות הנתבע עצמו.

29
30 ביחס לזהות ממלא תאריך שיק המחלוקת ולאור הסתירות שעלו בחקירת הנתבע בעניין מועד
31 מסירה השיק (06.05.15 או שמה 10.05.15) ועדותו כי הוא איננו זוכר מי מילא את תאריך שיק
32 המחלוקת, מצאתי כי גם את תאריך שיק המחלוקת, 10.05.15, מילא הנתבע.

33
34 בהחלטה שניתנה במהלך ישיבת ההוכחות ביום 17.11.20 קבעתי כי בהינתן שלא נסתרה הטענה
35 לפיה המנוחה היא שחתמה על גבי השיק ולפי פקודת השטרות, אין המדובר בשיק מזויף שעה

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 שאין מחלוקת לגבי החתימה – עמ' 67 שורות 27-28. כך גם לא נסתרה גרסת הנתבע על פיה
2 המנוחה היא שציינה את סכום שיק המחלוקת במספרים, קרי, 1,200,000 ₪.
3
4 23. אם כן, הפרטים שלא נסתר ביחס אליהם כי מולאו ע"י המנוחה הם סכום השיק במספרים,
5 1,200,000 ₪ וכן חתימת השיק. יתר מרכבי השיק מולאו ע"י הנתבע וכאמור לעיל.
6
7 כפי שטען הנתבע, לשיטתו, עסקינן במתנה שניתנה לו ע"י המנוחה ומנגד מעלים התובעים טענה
8 על הברחת כספים ע"י הנתבע באמצעות שיק המחלוקת – דיון 12.09.18 בעמ' 7 שורות 8 ו-20.
9
10 מוסיף וטוען ב"כ הנתבע בדיון הנ"ל כי השיק לא נמשך עוד בחודש מאי 2015 כי הנתבע לא היה
11 צריך אז את הכסף וכי בחודש ספטמבר 2015, בידיעתה והסכמתה של המנוחה, ולאחר שעניין
12 זה נבדק ע"י הבנק ואושר כעבור יומיים, נפרע השיק – עמ' 7 שורות 6-7 ושורות 29-32. **טענה**
13 **זו של ב"כ הנתבע נסתרה כאמור לעיל ע"י הבנק בהודעתו מיום 03.03.20 ועל פיה בבדיקה**
14 **שנערכה על ידי הבנק לא אותר תיעוד שיחה ו/או יצירת קשר של נציגי הבנק עם המנוחה לא**
15 **ביום 13.09.15 ולא בימים שסביב מועד זה.**
16
17 בדיון מיום 12.09.18 טען ב"כ הנתבע כי שיק המחלוקת נמשך ע"ש הנתבע ע"י המנוחה וכי
18 המנוחה רצתה בחייה להעניק לנתבע את הכספים '**רצתה ועשתה** . . .'. ולהוקיר תודה לנתבע
19 על טיפולו המסור בה – עמ' 6 שורות 31-30 ועמ' 7 שורות 1-2.
20
21 עוד טען ב"כ הנתבע כי הנטל להוכיח כי המתנה ניתנה שלא כדין מוטל על שכם התובעים – עמ'
22 7 שורה 8.
23 בתצהיר עדות ראשית טען הנתבע כי הסך של 1,200,000 ₪ הוענק לו במתנה מאימו ביום
24 06.05.15 ונמשך על ידו ביום 13.09.15. מוסיף הנתבע בעניין זה וטוען כי במשך ארבעה חודשים
25 היה בידי המנוחה האפשרות לחזור בה מהמתנה אלא שהיא בחרה שלא לעשות כן.
26
27 לפיכך, ומשהועבר סכום המתנה על שמו הרי שעסקינן במתנה בלתי הדירה ובהינתן כי זכות
28 החזרה ממתנה היא אישית הרי שהיא איננה עוברת ליורשים.
29
30 **טענת התובע לקבלת מתנה מאת המנוחה הופכת את נטל ההוכחה ומעבירה אותו אל שכם**
31 **הנתבע, שכן על הנתבע להוכיח את הענקת המתנה. מקום בו יעמוד הנתבע בנטל כאמור, יעבור**
32 **נטל ההוכחה לשכם התובעים להוכיח כי המתנה הוענקה שלא כדין.**
33
34

מתנה – האם הוכחה?

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

24. סעיף 1 (א) לחוק המתנה, תשכ"ח – 1968 (להלן: 'חוק המתנה') קובע כי מתנה היא הקניית נכס שלא תמורה.
- מתנה היא חוזה חד-צדדי, באמצעותו מקנה נותן המתנה או מתחייב להקנות עוד בחייו נכס לאדם אחר, ללא תמורה, תוך הסכמה בין השניים כי הדבר ניתן במתנה.
- 'הקנייה' משמעותה העברת זכות שיש לנותן והענקתה למקבל.
25. חוק המתנה דורש זהירות מקסימלית בהחלתו, שכן אין לייחס לאדם כוונת מתנה מבלי שהדבר יהיה ברור מעל לכל ספק, הואיל שאין אדם מוחזק נדבך.
- ראו, מרדכי אלפרדו ראבילו **פירוש לחוק החוזים**, מיסודו של ג' טדסקי, מהדורה שנייה, תשנ"ז-1996, בעמ' 87.
26. מהגדרת המתנה כחוזה נובע כי בעניינים שאין חוק המתנה מוסדר בהם, יחולו דיני החוזים הכלליים. כך גם יחול על דיני המתנה דיני חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970.
- שם, ראבילו, בעמ' 32-32.
- כך גם ראו, דברי כב' השופט י' כהן בע"א 173/72 גנאיים נ' גנאיים, פ"ד כז(1) 414, 420:
- "על המתנה יש להחיל את הדין הכללי של חוזים בנושאים שלא הוסדרו על ידי חוק המתנה, כגון אופן קשירת חוזה, בטלותו והזכות לבטלו. העובדה, שנותן המתנה אינו יכול לחזור בו ממנה איננה עומדת בסתירה לאפשרות ביטול הסכם המתנה בגלל פגמים בחוזה . . . אין ולא כלום בין זכות החזרה ובין בטלות ההסכם או הזכות לביטולו בגלל מרמה ומסיבות דומות . . . כשם שהדין הכללי של חוזים . . . ממשיך לחול על חוזה מכר, חוזה משכון וחוזים אחרים שלגביהם חוקה נכנסת חוקים מיוחדים, כן חל דין זה על המתנה".
27. ככל חוזה, גם חוזה המתנה נכרת בדרך של הצעה וקיבול. חוזה המתנה נוצר משום שהנותן קיבל על עצמו, מרצונו החופשי, התחייבות שתוצאתה היא הקניית המתנה וזאת ללא קבלת תמורה.
- ברור אפוא, כי לרצונו של הנותן יש חשיבות גדולה יותר מזה של המבקש והגם שרצונו של המקבל מהווה חלק מתהליך יצירת החוזה, לרצונו חשיבות משנית בלבד.
- ראו, ראבילו, שם בעמ' 35.
- משכך, בהיות המתנה חוזה חד-צדדי, קיימת חשיבות רבה לגמירות דעתו של נותן המתנה ומקבל המתנה להתקשר בחוזה. יש לוודא מעל לכל ספק ובאופן קפדני, כי נותן המתנה אכן התכוון לתת מתנה מתוך רצון חופשי וכי לא קיים ליקוי רצון הפוגע בגמירות דעתו.
- הדגש מושם על רצון הנותן בהינתן שעיקר העול מוטל עליו ומכיוון שהחוק עצמו מניח את הסכמת המקבל.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

שם, ראבילו, בעמ' 271.

28. **סעיף 2 לחוק המתנה** דורש את הסכמת הצדדים כי נשוא המתנה ניתן במתנה. מדרישה זו למדים כי חוק המתנה רואה במתנה כחווה, שכן מתקיים מפגש רצונות בין המציע (נותן המתנה) לבין הניצע (מקבל המתנה), זאת הגם שמדובר בחווה חד-צדדי.

על הצדדים להסכים, כי כתוצאה מן החווה הנכס עובר, או יעבור, בחינם מן הנותן למקבל. הדגש הוא תמיד על 'הסכמה ביניהם שהדבר ניתן במתנה'.

הביטוי 'גמירת דעת' נועד לציין כוונה ספציפית, היא הכוונה להתקשר בחווה המסוים עם הצד המסוים ובהעדרה של כוונה ליצור יחסים משפטיים אין המדובר בחווה. ראו, גבראלה שלו ואפי צמח, **דיני חוזים**, מהדורה רביעית, התשע"ט-2019, בעמ' 147.

השאלה אם התכוון הנותן לתת מתנה למקבל אם לאו, "**שאלה מובהקת של עובדה היא**" – דברי כב' השופט ח. כהן בע"א 712/74 **פרומן נ' עזבון פרומן**, פ"ד (3) 112.

29. **סעיף 2 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: 'חוק החוזים')** מגדיר פנייתו של אדם לחברו כהצעה, במקרה בו היא מעידה על גמירות דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחווה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החווה בקיבול ההצעה. על ההצעה להכיל את יסודות גמירות הדעת והמסוימות. הסכמה שאינה מסוימת דיה ואשר אינה מעידה על גמירות דעת, דינה שלא תתקיים.

מצד האחד, המציע, מגיש לזולתו הצעה מסוימת ומגובשת, היכולה לשמש בסיס לחווה, ואילו הצד האחר, הניצע, תפקידו לקבל את ההצעה או לדחותה.

דניאל פרידמן ונילי כהן "**חוזים**" כרך א', מהדורה שנייה, התשע"ח-2018, בעמ' 155 ובעמ' 299.

כאמור, תנאי עיקרי ויסודי ליצירת חווה הוא 'גמירת דעתם' של הצדדים להתקשר זה עם זה בחווה המסוים. מקום בו לא הגיעו הצדדים לידי גמירת דעת, לא יוכל בית המשפט ליצור אותה בדיעבד, הגם שיכול ללמוד לעיתים על קיומה מדברי הצדדים או התנהגותם לאחר מועד כריתת החווה הנטען.

שם, גבראלה שלו ואפי צמח, בעמ' 159.

גם דרישת המסוימות, בדומה לדרישת ההעדה על גמירת דעת, נובעת מסעיף 2 לחוק החוזים. על פי דרישה זו פנייה תחשב כהצעה אם היא, בנוסף להעדה על גמירת דעתו של המציע –

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

מסוימת כדי אפשרות לירות את החוזה בקיבול ההצעה. הצעה מסוימת כדי אפשרות לירות את החוזה בקיבולה היא הצעה שניתן לקבלה ובכך להופכה לחוזה שלם ומחייב. עליה להיות מפורטת ומוגדרת במידה מספקת עד שניתן יהיה לראות באמור בה עם קיבולה, חוזה מלא ובר-ביצוע.

דרישת המסוימות היא הדרישה לפירוט מספק של תנאי ההסכם, כאשר "על הצדדים לכלול בהסכם את כל הנתונים המהותיים, החיוניים להתקשרות. זוהי דרישה מצטברת, עצמאית ונפרדת למן הדרישה לגמירת הדעת. אין די בקיומה של גמירת דעת כדי ליצור חוזה אם ההסכם אינו מסוים די צורכו, ואין די בהסכם מסוים די צורכו בהיעדר העדה על גמירת דעת. . . . הגיונה של דרישת המסוימות נעוץ, בין היתר, בכוחה ללמד על רצינות ההתחייבות. ההנחה היא כי צדדים שלא פירטו במידה מספקת את התחייבותם, מטבע הדברים לא התכוונו להתחייב בחוזה. ולהיפך: פירוט משמעותי של פרטי העסקה מעיד על כוונתם המגובשת וההחלטית של הצדדים להתקשר זה עם זה".

שם, גבריאלה שלו ואפי צמח, בעמ' 169.

30. בספרו הנ"ל, מונה המלומד ראבילו את האלמנטים ההכרחיים אותם יש לכלול בחוזה מתנה והם:

- א. הסובייקטים או הצדדים לעסקה (הנותן והמקבל).
- ב. ההסכמה בין הנותן והמקבל.
- ג. הקניית הנכס או התחייבות להקנותו בחיי הנותן.
- ד. העדר קבלת תמורה בעד הנכס.
- ה. צורת הכתב במקרה של התחייבות לתת מתנה.

ראבילו, שם, בעמ' 56.

31. בע"א 440/75 זנדבק נ' דנציגר, פ"ד (2) 260, בעמ' 269 קבע הנשיא שמגר כי כדי שהצעה תחשב כמסוימת עליה להיות "מלאה ומדויקת במידה מספקת עד שניתן יהיה לראות באמור בה עם קיבולה, חוזה מלא ובר-ביצוע, ללא צורך במשא ומתן משלים נוסף".

עם זאת, גם פנייה שאינה מפורטת 'במידה מספקת' עשויה להיחשב כמסוימת וזאת כאשר ניתן להשלים אותה מכוח סעיפי ההשלמה ובין היתר, מכוח סעיף 26 לחוק החוזים, אם כי "ברור כי מידה מינימלית של פירוט היא הכרחית שכן אין חוזה יכול להיווצר אלא כאשר הצדדים הסכימו על מסגרתו ועל העניינים החיוניים והמהותיים שבו" – ראו, ע"א 144/89 מדינת ישראל נ' פמר חברה לבנין ולעבודות ציבוריות בע"מ, פ"ד מו(1) 654, 659.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

שם, גבריאלה שלו ואפי צמח, בעמ' 173-174.
בפסיקת בית המשפט העליון נקבע בעבר רשימה רחבה של יסודות מהותיים והכרחיים לקיומה של עסקה במקרקעין ובהם: שמות הצדדים, מהות הנכס, מהות העסקה, המחיר, זמני התשלום, הוצאות ומיסים – ע"א 649/73 **יצחק קפולסקי נ' גני גולן בכ"מ**, פ"ד כח(2) 291, 296 והגם שדרישות אלה רוככו עם השנים באופן שבית המשפט העליון גילה נכונות הולכת וגורפת להכיר בתוקף החוזה אפילו כאשר היקף הפרטים עליו הסכימו הצדדים היה מצומצם ודל.

שם, גבריאלה שלו ואפי צמח, בעמ' 175.
בע"א 692/12 **פרידמן נ' שפירא** (פורסם במאגרים האלקטרוניים) קבעה כב' השופטת ברק-ארוז כי **"בחוזים שבהם יסוד גמירות הדעת הוא ברור, יש בכך כדי לחזק חולשה מסוימת ביסוד המסוימות"**.

הגם, שכאמור, הסתמנה בפסיקת בית המשפט העליון גישה גמישה שלפיה אין לקבוע באורח קטגורי ומראש את התנאים המהותיים של כל עסקה וכי יש להפעיל בכל מקרה אמת מידה המתחשבת בכוונת הצדדים ובמכלול נסיבות המקרה, בשורה של פסיקות מאוחרות ננקטה גם גישה מכבידה יותר שניתן לפרשה כמסתייגת מן ההקלה בדרישת המסוימות ומן השימוש הנרחב בהוראות ההשלמה – ראו, ע"א 9073/07 **משרד הבינוי והשיכון נ' אפרופים** (פורסם במאגרים האלקטרוניים).

כך או כך, בין אם נצדד בגישת אלו המקלים ובין בגישת אלו המחמירים, הרי שתנאי יסוד בחוזה אשר נערך בכתב ע"י הצדדים, שיכלול את שמות הצדדים לו, שכן יש בכך כדי להעיד על גמירות דעתם ליצור ביניהם יחסים חוזיים מחייבים. לא כל שכן בחוזה מתנה, במסגרתו נדרשת בדיקה קפדנית ביותר ביחס להוכחת רצונו וגמירת דעתו של נותן המתנה ויש לתת חשיבות מוגברת לכוונת הצד הנותן מאשר לכוונת הצד המקבל (ע"א 6296/05 **כהן נ' עזבון המנוחה בקשי כתון ז"ל**, פורסם במאגרים האלקטרוניים).

בענייננו, בהעדר פירוט שמו של הנתבע על גבי שיק המחלוקת, הרי שלא משתקפת גמירת דעתם של הצדדים להתקשר בהסכם מחייב, ובייחוד גמירות דעתה של המנוחה להעניק לנתבע דווקא את המתנה. בהעדר קיומו של תנאי יסודי זה, של גמירת הדעת, לא ניתן לאפשר השלמת יתר הפרטים החסרים בשיק המחלוקת, שכן תנאי מוקדם לאפשרות השלמה הוא קיומה של גמירת דעת – ע"א 10705/08 **בן חמו נ' פרזות חב' ממשלתית עירונית לשיכון ירושלים** (פורסם במאגרים האלקטרוניים).

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

34. אם כן, לצורך השתכללותו של חוזה המתנה, יש להוכיח את כוונת הצדדים לקשור עצמם בהסכם מחייב ורצון זה חייב ללבוש דמותו באמצעות פירוט הצדדים לו. פירוט הצדדים לחוזה הינו בגדר תנאי יסודי ומהותי ולפיכך אינו ניתן להשלמה, שכן חסרונו שולל את גמירת דעתם של הצדדים להתחייב ומונע את השתכללות החוזה ואת יצירתו.

בעובדה כי המנוחה לא פרטה בשיק המחלוקת את שמו של הנתבע ובהעדר נסיבות חיצוניות נוספות שיעידו על גמירות דעתה של המנוחה להעניק מתנה לנתבע, מתמוטטת גרסת הנתבע לחוזה מתנה שכן לא הוכח התנאי היסודי להשתכללותה של עסקת המתנה, והוא העדה על גמירת דעת המנוחה להעניק לנתבע דווקא את שיק המחלוקת. בנסיבות בהן לא הוכחה גמירת דעתה של המנוחה להתחייב כלפי הנתבע ובהעדר יסוד הכרחי זה לא נכרת כלל חוזה מחייב בין השניים.

35. שיק המחלוקת ביחס אליו טען הנתבע כי ניתן לו במתנה מאת המנוחה, לא נשא את שם הנתבע ולא את סכום המתנה במילים, כאשר לא הובא בפני כל הסבר שיניח את הדעת לטעם מדוע פרטים אלו לא מולאו ע"י המנוחה. המנוחה ידעה קרוא וכתוב ולא היתה כל מניעה כי הפרטים הבסיסיים אותם יש למלא בשיק ימולאו על ידה.

לפיכך, יש בחוסר מהותי זה, לפחות ביחס למילוי פרטי זהות מקבל שיק המחלוקת, כדי לשמוט את הקרקע תחת הטענה למתנה, שכן הנתבע לא הוכיח כי שיק המחלוקת נמסר לפקודתו/לטובתו דווקא. לא הוכח בפני כי המנוחה נטלה על עצמה התחייבות משפטית כלפי הנתבע וכפועל יוצא לא נוצר כל חוזה מחייב בין השניים ולא ניתן לייחס להחזקת שיק המחלוקת ביד הנתבע כדי לבסס וליחס לדבר תוצאה משפטית, שכן במועד הנטען ליצירת המתנה תנאי המתנה לא היו מספקים כדי להורות על ביצוע המתנה. הנתבע עצמו הוא אשר בסופו של יום השלים את הפרטים החסרים, בכתב ידו ובנסיבות אלה, לא הוכחה בפני השתכללותה של עסקת מתנה.

ראו, ע"א 686/83 אליסיאן נ' חברת יעקוב יהלומי בע"מ, פ"ד מא (4) 160.

התחייבות לתת מתנה

36. סעיף 2 לחוק הירושה קובע כי אין מתנה נגמרת אלא בהקניית דבר המתנה מן הנותן למקבל וכי דרושה הסכמת הצדדים לכך שהדבר ניתן במתנה. הקנייה, משמעה העברת המתנה בפועל מן הנותן למקבל והיא מסמלת את סוף תהליך ההקניה וזאת להבדיל ממתנה לאלתר, בה מוקנית המתנה במקום.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

סעיף 5(א) לחוק המתנה מציג דרישת כתב מהותית לגבי התחייבות לתת מתנה בעתיד, זאת להבדיל מהקנייתתה של המתנה עצמה.

מתנה שאינה נקנית מיידית למקבל היא התחייבות לתת מתנה שלה לא יהיה תוקף אלא אם תעשה בכתב. דרישת הכתב בהתחייבות לתת מתנה היא מהותית ומטרתה ליתן תוקף להתחייבות הנותן, ובהעדר מסמך בכתב אין התחייבות לתת מתנה בעתיד.

ראו, ראבילו, בעמ' 342.

ע"א 726/71 גרוסמן את ק.ב.ק. נ' מפעלי עזבון י' בידרמן, פ"ד כו (2) 789.

מטרת דרישת הכתב היא להגן על הנותן, שלא יתקשר בה בחפזו (ע"א 726/71 גרוסמן נ' מנהלי עזבון המנוח יהושע בידרמן, פ"ד כו (2) 781, 790) וכן להגן על המקבל, שכן הכתב מעיד על רצינותו וגמירות דעתו של הנותן ועל סמך הבטחת המתנה הוא יכול לשנות את מצבו.

37. המלומד ראבילו בספרו הנ"ל טוען כי בהינתן ואין במסירת שיק כדי להקנות לאלתר את המתנה, שכן השיק אינו מקנה מידית את סכום הכסף הרשום בו אלא עד לפרעון השיק והכסף עודנו מצוי בבעלות הנותן, יש לראות במסירתו כהתחייבות לתת מתנה בעתיד.

ראבילו, שם, בעמ' 240 וכן ע"א 155/73 שרון נ' ליבור, פ"ד כח (2) 973, 677.

38. עוד טוען המלומד ראבילו בספרו הנ"ל, בעמ' 406, כי מי שנותן במתנה המחאה מתכוון להעניק את סכום הכסף המופיע בהמחאה והמקבל מצידו יראה בהמחאה כמתנה מוגמרת רק לאחר משיכת סכום הכסף מן הבנק, עם זיכוי בחשבון או עם מסירתו בתמורה לצד שלישי, בהגבלות מסוימות.

המסמך עצמו, השיק, מגלם את החיוב ואינו עולה לגדר מתנה, למעט ערכו של השיק עצמו.

ראבילו בספרו הנ"ל, בעמ' 408-409, סבור כי יש לראות בשטר מסמך ההולם את דרישת הכתב הקבוע בסעיף 5(א) לחוק הירושה, שכן "במקרה כזה קיימים כל האלמנטים של המתנה, לאמור: הנותן, המקבל, הרצון לתת וחזקת הקיבול, והמסמך בכתב; שכן הבעלות על אותו מסמך עוברת עם המסירה, והמסמך כולל בתוכו כל מה שניתן לצפות ממסמך כתוב, ונראה כי אין צורך לבקש לשון התחייבות מפורשת, משום שיש כאן לשון הבטחת תשלום מפורשת. . . או לשון ציווי כלפי הבנק או צד שלישי לשלם למוטב".

יוצא, אם כן, כי על המסמך בכתב להעיד על התחייבות הנותן כלפי המקבל וכי רק התחייבות בכתב, המופנית מן הנותן אל המקבל, יוצרת התחייבות תקפה מכוח סעיף 5(א) לחוק הירושה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

39. בעניינו במועד קבלת שיק המחלוקת טרם בוצעה הקניית המתנה הנטענת וזו התגבשה לכאורה רק ביום 13.09.15, במועד משיכת השיק ע"י הנתבע ולכן מצאתי כי בעניינו עסקינן בהתחייבות לתת מתנה.

גמירות דעת וכוונה לקשור יחסים משפטיים נדרשת גם בהתחייבות למתנה ובהיעדרן אין תוקף להתחייבות.

הנחת היסוד לכל הדיון בנושא הכתב הוא שהצדדים גמרו בדעתם לכרות חוזה.

שיק המחלוקת לא נערך לפקודת הנתבע ונתון זה נותר פתוח ולפיכך, שיק המחלוקת אינו מכיל את יסוד 'מקבל' המתנה. כך גם נותר פתוח סכום שיק המחלוקת במילים ונתונים אלו מולאו ע"י הנתבע במועד שאינו ידוע. עובדה זו משמיטה את טענת הנתבע לקיומה של מתנה שכן מצאתי כי שיק המחלוקת אינו ממלא אחר דרישת הכתב הנדרשת בסעיף 5 לחוק המתנה. עסקינן בדרישה מהותית ונקבע בפסיקה כי על הכתב לזהות 'בצורה ראויה את הצדדים להסכם, את הנכס שעליו סב החוזה ואת מהות העסקה המתבצעת' . . . ' – ע"א 588/81 אריה ציזיק נ' דבורה הורוביץ, פ"ד מ(1), 321, 324.

40. המלומדים דניאל פרידמן ונילי כהן בספרם הנ"ל, בעמ' 513, סבורים כי: **"... הלכת הכתב המהותית מחייבת השתקפות הסכמתם של שני הצדדים לעסקה. הטעם לכך שהתחייבותו של המוכר הופכת למחייבת רק על ידי תוספת הסכמתו של הקונה, ללא הסכמת הקונה, התחייבות המוכר אינה בת תוקף. . . כאשר מדובר בהתחייבות למתנה, זו מקבלת, אכן, תוקף על פי רצונו החד-צדדי של המתחייב. מקבל ההתחייבות אינו צד פעיל בעסקה. הסכמתו הפעילה אינה נדרשת. החוק קובע חזקה שמקבל המתנה מסכים לעסקה. מכאן, שבמקרה זה די בכך שהכתב המשקף את העסקה יכיל אך ורק את התחייבותו של הנותן".**

כך או אחרת, בין אם היה נטען לקיומה של עסקת מתנה לאלתר ובין אם בהתחייבות לתת מתנה, מצאתי כי לא הוכחה הענקת המתנה לידי הנתבע ומשפטי המוטב לפקודתו נמסר השיק נעדר משיק המחלוקת. התחייבות המנוחה כאמור לא התגבשה עם החוסר בציון פרט מהותי בשיק המחלוקת, הוא זהות הצד לו ברצונה, לכאורה, להעניק את המתנה. מטעם זה, הרי שהנתבע לא עמד בנטל להוכיח כי המנוחה גמרה בדעתה להעניק לו את דבר המתנה.

הסתרת הנתבע בכתב ההגנה את עובדת קיומו של שיק המחלוקת, כמו גם התנגדותו הנחרצת בתחילת ההליך, לאפשר לתובעים קבלת צווים מבית המשפט, לצורך התחקות אחר הפעולות שבוצעו בחשבון הבנק, יש גם בהן כדי לפעול לרעת הנתבע בעניין זה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

לזאת מצטרפת העובדה כי גרסת הנתבע ביחס להענקת המתנה מתבססת על עדות יחידה של הנתבע בלבד.

מכל המקובץ בהרחבה לעיל, מצאתי כי הנתבע לא הרים את הנטל להוכיח כי שיק המחלוקת ניתן לו במתנה מאת המנוחה ולפיכך, **אני דוחה טענתו זו.**

הגיונה של המתנה

41. המסקנה אליה הגעתי לעיל מתיישבת ומתחזקת גם בבוחני את הגיונה של המתנה. לא מצאתי כל הגיון מדוע תבקש המנוחה, בסוף ימיה וכשהיא במצב רפואי מורכב, להעביר מלוא הכספים שהיו לה בחשבון הבנק, עד כדי ריקונו המוחלט, ולהעניקם במתנה לנתבע.

העדר הגיונה של דבר המתנה מגביר את הצורך בביצועו של המבחן הקפדני של הוכחת גמירות הדעת של המנוחה להעניק את דבר המתנה.

מסקנה זו מתחזקת בהחלט הרציונל של חוק המתנה המבקש להקנות הגנה מספקת לנותן ומכוח החזקה ש'אין אדם מוחזק נדבן'.

42. כך, גם לא מצאתי כל הגיון מדוע תבקש המנוחה להעניק לנתבע מתנה באמצעות שיק המחלוקת, שכן לא היתה כל מניעה שתבצע לו את העברת הכספים באמצעות העברה בנקאית לחשבון הבנק של הנתבע בו ביום בו נמסר לכאורה שיק המחלוקת או במועד פתיחת חשבון הבנק המשותף. המנוחה שהתה בבנק ביום 06.05.15 ולא היתה כל מניעה כי באותו המועד תורה לעובד הבנק לבצע עבורה את הפעולה המתבקשת. משלא פעלה באופן כאמור ובהתחשב בכלל הפגמים שפורטו לעיל ביחס לגמירות דעת המנוחה להעניק מתנה ובהעדר עמידת שיק המחלוקת בדרישת הכתב הנדרשת, מתחזקת מסקנתי כי שיק המחלוקת לא ניתן במתנה לנתבע.

כך גם תשובת הנתבע בעמ' 71 שורות 1-2 לעדותו, לשאלה מדוע המתין ארבעה חודשים עד לפרעון השיק, על פיה: **'כי לא רציתי לפגוע באמא שלי . . .'**, מחזקת את המסקנה כי הנתבע עצמו סבור כי במשיכת שיק המחלוקת יש כדי לפגוע במנוחה. לא מן הנמנע כי שיק המחלוקת הגיע לידי הנתבע באותו האופן בו הגיעו לידי כלל השיקים של המנוחה, וכאמור בעדות הנתבע עצמו על פיה: **"אמא שלי כל חתונה, היא מבקשת שאכתוב לה את השיק. החתימה של אמא שלי . . . רק החתימה שלה. כל החיים שלה אני כתבתי"** – ההדגשות אינן במקור – ה"ש – ע"ג - עמ' 65 שורות 2-3.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

43.

השותפות בחשבון הבנק וסעיף 'אריכות ימים'

בנוסף לטענתו על הענקת שיק המחלוקת במתנה, טוען הנתבע כי קיימות לו זכויות בכספים המצויים בחשבון הבנק מכוח סעיף אריכות ימים עליו חתמו, הוא והמנוחה, עם צירופו כשותף בחשבון הבנק.

בפסיקותיו, לא שלל בית המשפט העליון את האפשרות כי על ידי פתיחת חשבון בנק משותף ניתן יהיה להפוך את הצד האחר לעסקה לשותף בחשבון. עם זאת, נקבע כי אין להסיק את קיומה של השותפות רק מעצם הרישום ולצורך הוכחת קיומה של שותפות בין הצדדים דרושות הוכחות קונקלוסיביות.

ראו דברי כב' השופט בד' בע"א 268/81 ברעם נ' ברטי, פ"ד לח (2) 45, 48, כדלקמן:

"אין לשלול את האפשרות, שבעל חשבון, המצרף אחד כשותף לאותו חשבון, אכן עושה זאת מתוך כוונה להעניק לאותו שותף מתנה לאלתר של מחצית הכספים באותו חשבון בהתאם ליתרה בחשבון, כפי שתהיה מזמן לזמן. אולם בית המשפט לא יקבע זאת כעובדה, אלא אם כן מצביע חומר הראיות בבירור על קיום כוונה זאת".

עוד דברי השופט בד' בפרשת ברעם הנ"ל, כדלקמן:

"הקושי הוא רק לגבי כמות ההוכחה הדרושה, וכאן הייתי מציע לנהוג זהירות רבה. אין דבר קל מלפברק ראיות בעל-פה ולנשל יורשים חוקיים, אשר אולי יותר ראויים וזקוקים לדאגת המנוח מאותו אדם שכבש לבו בעת זקנתו. את העדות על המתנה הייתי מעדיף לראות במסמך הנושא את כתב ידו של המנוח".

44.

מפסקי הדין שניתנו בעניין זה עולה כי אין בפתיחת חשבון בנק משותף ומילוי טופס 'אריכות ימים' כשלעצמם כדי להעיד על מתן מתנה לאלתר ועל הטוען לכך להוכיח את כוונתו הברורה של המנוח להעניק את המתנה לאלתר ולהציג ראיה חד משמעית לכוונת הנותן.

45.

כך גם התפתחה בהלכה הפסוקה הבחנה בין חשבון בנק אשר נפתח מלכתחילה כמשותף לבין חשבון שנפתח על ידי יחיד המפקיד בו מכספיו ומצרף אליו שותף רק בשלב מאוחר יותר. ביחס לדוגמה הראשונה, נקבעה חזקה כי הכספים בחשבון המשותף הם בבעלות משותפת של כלל השותפים, אלא אם הוכח אחרת ואילו ביחס למקרה האחר, נקבעה החזקה כי על מנת להוכיח שיתוף בכספים לטובת השותף המצטרף ללא הענקת תמורה מצידו ועל מנת שתוכר פעולה כזו כהענקת מתנה לשותף השני, דרושה הוכחה קונקלוסיבית בדבר גמירות דעת 'הנותן' להעניק מתנה לאלתר לאותו שותף שהצטרף לחשבון הבנק (כלל המוחרג במישור היחסים בין בעל

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 לאישה) – ראו, בע"מ 4739/15 **פלונית נ' פלוני**, פורסם במאגרים האלקטרוניים וכן ע"א 679/76
2 **סלי נ' שפר**, פ"ד לב(2)785.

3
4 46. אם כן, כפועל יוצא מהחלת חוק המתנה בענייננו, על הנתבע להוכיח קיומה של גמירות דעת
5 מצד המנוחה להעניק לו את הכספים שבחשבון הבנק לאלתר, עם צירופו כשותף בחשבון הבנק
6 וע"י כך שיוכיח כי חומר הראיות מצביע בבירור על קיום כוונה זו מצד המנוחה. הרציונאל
7 בדרישה זו הוא, כאמור, "שהמנוח אינו יכול להעיד, ועל הטוען בשמו כי רצה להעניק מתנה
8 בחייו, לבסס זאת בראיות ברורות וחד משמעיות. יש לזכור כי הדורש קבלת המתנה אינו עושה
9 זאת מכוח צוואה. לכן עליו להוכיח כי כוונת המנוח היתה להעניק לו מתנה בעודו בחיים. אין
10 להקל עליו על חשבון יורש פוטנציאלי מכוח דין או הצוואה. כך למשל יש להיזהר מהסתפקות
11 בעדותו של הדורש קבלת מתנה, אלא נכון לדורש ראיות חיצוניות בעלות משקל" – בע"מ
12 479/15 **פלונית נ' פלוני** הנ"ל.

13
14 47. **המלומד ראבילו בספרו הנ"ל**, בעמ' 241, מוסיף כי בנסיבות בהן שותף מצטרף לחשבון בנק
15 פעיל ועתיר מזומנים ויתרות, יש לבחון את הקניית המתנה בקפדנות ובגישה זהירה.

16
17 48. בענייננו מצאתי כי צירוף הנתבע לחשבון הבנק נעשה לשם נוחות בלבד ועל מנת לשרת את
18 המנוחה ולסייע בידה בניהול חשבון הבנק, על רקע מצבה הבריאותי המורכב, ולא מתוך כוונה
19 להפוך את הנתבע לשותף מלא על הכספים שהופקדו בחשבון הבנק.

20
21 בישיבת קדם משפט מיום 06.02.18 טען ב"כ הנתבע כי הנתבע לא יכל לעשות פעולות בחשבון
22 ללא חתימת המנוחה – עמ' 2 שורות 2-3 והנתבע העיד בדיון הנ"ל: '... **לא הכנסתי כספים**
23 **לחשבון המשותף** ...'. עמ' 6 שורה 23. גם מדפי חשבון הבנק, **נספח ו' לתצהיר עדות ראשית**
24 **של התובעים**, עולה כי הנתבע לא הפקיד כספים שלו בחשבון הבנק וכך גם מעדות הנתבע בעמ'
25 70 שורות 4 ו-26.

26
27 כך גם מצאתי חיזוק למסקנה הנ"ל מגרסת הנתבע עצמו בכתב ההגנה. שם טען כי המנוחה
28 ביקשו לצרף לחשבון הבנק, מתוך רצון חופשי ועצמאי ובחירה אישית של המנוחה כי הוא זה
29 אשר **ידאג לכל ענייניה השוטפים**, הן בפן הבריאותי והן בפן הכלכלי, ומתוך אמונה וביטחון
30 כי הוא יפעל באופן המיטבי עבורה – ראו, סעיפים 29-30 לכתב ההגנה וכן טענתו בסעיף 31
31 לכתב ההגנה, על פיה המנוחה ציינה תמיד בפניו כי קיימת ברשותו האפשרות לפעול באופן
32 חופשי בחשבון הבנק ולהתנהל בחשבון הבנק '... **בצורה מתונה ונדרשת, ללא צורך באישורה**
33 **וללא כל מורא**'. גרסת הנתבע מחזקת את המסקנה כי צירופו כשותף בחשבון הבנק נועד אך
34 לצורך הענקת סיוע למנוחה בהתנהלותה הכלכלית ולא מתוך רצון להעניק לו, לאלתר, את

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

1 הזכויות והחובות שהיו קיימים בחשבון הבנק נכון למועד צירופו כשותף בחשבון הבנק או
2 במועד מאוחר לו.

3
4 אין ספק בעיניי, כי משיכת הסך של 1,200,000 ₪ אין בה כדי לשרת את כוונתה הנטענת של
5 המנוחה וכאמור, שכן ריקון מלוא הכספים בחשבון הבנק, אינו עומד בקנה אחד עם התנהלות
6 'מתונה ונדרשת' ואין בה כדי לפעול 'באופן המיטבי' עבור המנוחה.

7
8 לא זו אף זו, טענת הנתבע עצמו, על פיה שיק המחלוקת נמסר לו במתנה מאת המנוחה, מחזקת
9 את המסקנה כי במועד צירופו כשותף בחשבון הבנק לא חפצה המנוחה להעניק לו את הכספים
10 לאלתר ולהופכו שותף מלא בחשבון הבנק, על זכויותיו וחובותיו, שכן אילו זו היתה כוונתה לא
11 היה כל צורך בהענקת שיק המחלוקת במתנה לנתבע.

12
13 כך גם עדות הנתבע, על פיה המנוחה ביקשה להעניק לו את הכספים על מנת שיעשה לה ספר
14 תורה וידאג להוצאות הכרוכות בכבודה האחרון – עמ' 70 שורות 12-13 ושורות 29-30 סותרת
15 את הגרסה הנוספת שהציג במהלך בירור ההליך, על פיה ביקשה המנוחה לגמול לו בגין הטיפול
16 המסור שהעניק לה באמצעות הענקת שיק המחלוקת במתנה.

17
18 49. ביחס לטענת הנתבע על פיה מכוח סעיף אריכות ימים, התכוונה המנוחה להעניק לו את הזכות
19 לעשות בכספיה ככל שיעלה על רוחו לאחר מותה, הרי שאין היא מתיישבת עם הוראת סעיף 8
20 (ב) לחוק הירושה האוסר על הענקת מתנה לאחר מיתה שלא באמצעות צוואה.

21
22 ראו, בע"מ 4739/15 פלונית נ' פלוני, (פורסם במאגרים האלקטרוניים).

23
24 בפרשת פלונית הנ"ל נקבע כי כאשר חשבון בנק נפתח מלכתחילה על שמם של שני שותפים,
25 קיימת חזקה שהם שותפים בחשבון בחלקים שווים. לעומת זאת, אם החשבון נפתח תחילה
26 בשמו של אדם אחד ובהמשך צורף שותף לחשבון, לא קיימת חזקה שהבעלים המקורי ביקש
27 לתת לשותף במתנה את מחצית החשבון או את כולו ולצורך הוכחת קיומה של שותפות בכספים
28 דרושות הוכחות חד משמעיות.

29
30 ראו, בעניין זה דברי כב' השופט ויתקון בע"א 679/76 אילה סלי נ' עזבון המנוח קול שפר, פ"ד
31 לב (2), 785, 794, כדלקמן:

32
33 "העובדה שפלוני הופך את חשבונו בבנק (או פותח חשבון) על שמו ועל שם אלמוני, אין בה,
34 כשלעצמה, משום הוכחה שאלמוני אמנם שותף בבעלות על הזכויות כלפי הבנק. בין בעל
35 ואשה קיימת, בדרך כלל, חזקה מעין זו, אך לא בין אחרים. על כך דיברנו בע"א 263/74 גלבר

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

נ' ויזל, שם לא היה בית-המשפט המחוזי מוכן "לראות בפתיחת חשבון וניהולו על שם האב ושתי בנותיו (להבדיל מחשבון כזה על שם איש ואישה) ראייה מספקת לכוונת האב לשתף את הבנות בבעלות על החשבון, כל שכן לעשות את הנשואת בחיים לבעלה הבלעדית". מסקנה זו הצדקנו ואמרנו, "שכוונותיו של המנוח להיטיב עם רבקה כראוי לה – כוונות שהיו לו לפי ממצאי השופט – מעולם לא בשלו ומעולם לא יצאו אל הפועל. על רבקה היה נטל הראייה שפתיחת החשבון פירושה, בנסיבות המקרה, שיתופה בבעלות עליו והיא לא הרימה את הנטל הזה".

50. בש"א 6083/04 צ.א. נ' ש.ה. (פורסם במאגרים האלקטרוניים) נדחתה טענת המשיבה כי המנוחה הקנתה לה מתנה לאלתר בעצם צירופה לחשבון הבנק ולאחר שבית המשפט נוכח לדעת כי הכספים בחשבון שימשו למימון הוצאות המנוחה בלבד וכי נראה כי המנוחה כלל לא התכוונה להעניק למשיבה מתנה והכספים נועדו לתשלום הוצאות המנוחה. כך הגיעה כבי' השופטת אלה מירז למסקנה כי מטרת השיתוף היתה הקלה על המנוחה בניהול חשבון הבנק.

51. ראינו כי נטל השכנוע להוכיח את הטענה כי מנוח ביקש ליתן לשותף המצטרף כספים שבחשבון במתנה עוד בחייו רובץ על שכם השותף שהצטרף לחשבון קיים בשלב מאוחר יותר ובפרט שעסקין בהצטרפות לחשבון בנק עתיר נכסים וכאשר השותף המצטרף לא מפקיד כל סכום שהוא לחשבון הבנק.

המלומד דר' ריקרדו בן-אוליאל במאמרו 'הקנייה דרך חשבון בנק משותף' הפרקליט לג (1980-1981) אף הוא סבור כי במקרים בהם לא קיימים האלמנטים המאפיינים שותפות בחשבון, כגון: הפקדות משותפות, חל על הצד הטוען לקיומה של שותפות הנטל להוכיח את הקניית הבעלות בכספי החשבון.

בענייננו, לא עלה ביד הנתבע להוכיח כי למנוחה היתה כוונה להעניק לו את הכספים במתנה לאלתר ומשלא נסתרה החזקה כאמור ולא הוכח כי המנוחה רצתה להעביר לו את הכספים במתנה אין לקבל טענתו בדבר הזכויות הקיימות לו בכספים מכוח סעיף 'אריכות ימים' עליו חתמו הוא והמנוחה בעת צירופו לחשבון הבנק.

התרשמתי כי כוונת המנוחה בצרפה את הנתבע כשותף בחשבון הבנק היתה על מנת שיקל עליה בטיפול בענייניה השוטפים ובפרט לאור המגבלה הרפואית ממנה סבלה המנוחה וההידרדרות במצבה התפקודי עובר לצירוף הנתבע כשותף בחשבון הבנק.

הנתבע לא הביא כל ראיה לפיה המנוחה הביעה רצון מפורש כי יקבל הכספים בחשבון הבנק במתנה. נהפוך הוא, מהגרסה שמסר, עולה מעל לכל ספק כי בצרפה אותו כשותף בחשבון הבנק ביקשה המנוחה שינהל עבורה את חשבון הבנק וכן ידאג לכל ענייניה השוטפים, הן בפן

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' נ' ה

הבריאותי והן בפן הכלכלי, בצורה מתונה ונדרשת ומתוך אמונה וביטחון כי הוא יפעל באופן המיטבי עבורה – ראו, סעיפים 29-31 לכתב ההגנה.

הוכח בפני כי מקור כלל הכספים בחשבון הבנק היה של המנוחה וכי הכספים בחשבון הבנק שימשו לסיפוק הוצאותיה. כך גם לא הוכח כי הנתבע משך בחיי המנוחה כספים כלשהם לשימושו הפרטי ולמעט הסך שנמשך מכוח שיק המחלוקת.

כמו כן, מצאתי כי אילו חפצה המנוחה להעניק הכספים לנתבע לאלתר יכולה היתה לעשות כן באמצעות מתן הוראות לבנק המעידות על כוונתה לזכותו לקבל בכל עת את הכספים שהיו מצויים בחשבון הבנק.

ראו, ע"א 453/73 עזבון וסנר נ' גוטמן, פ"ד כט(1) 314, 315.

52. עוד בעניין 'סעיף אריכות ימים', הרי שסעיף זה מצוי בטופס הבקשה הסטנדרטי בכל תהליך של פתיחת חשבון בנק, עדכון או הוספת שותף ומכוחו יכול בעל החשבון הנותר בחיים לפעול בחשבון הבנק גם לאחר פטירת השותף הנוסף. סעיף זה אינו חריג ונפוץ בקרב הורים מבוגרים וילדיהם – ראו עדות הגב' כ' בעמ' 16 שורות 8-12 ועדות מר' י' בעמ' 25 שורות 1-3.

בהתייחס לסעיף 'אריכות ימים' קבע בית המשפט העליון כי: '... מטרתו להגן על הבנק ולהבטיח את פעולתו הסדירה במקרה של מות אחד מבעלי החשבון המשותף, אך אין הוא בא להסדיר את זכויותיהם של בעלי החשבון ביניהם לבין עצמם, ובוודאי אין בו הענקת זכות ירושה לשותף אחד לגבי חלקו של השותף האחר בחשבון' – ע"א 679/76 סלי נ' שפר, פורסם במאגרים האלקטרוניים וכן בע"מ 4739/15 פלונית נ' פלוני, פורסם במאגרים האלקטרוניים.

קיימת הבחנה בין הקשר הנרקם בין הצדדים לבין זה הקיים עם הבנק ולכן אין בסעיף אריכות ימים כדי לבסס טענת התובע לשותפות בכספים שבחשון הבנק.

עוד נקבע בבע"מ 4739/15 הנ"ל כדי: 'לעתים, טפסי ההצטרפות לחשבון כוללים "סעיף אריכות ימים", לפיו לאחר מותו של שותף אחד הבעלות על יתרת החשבון מועברת לשותף האחר. אולם, אף אם הטופס כולל סעיף מסוג זה לא ניתן לראות בו כתחליף לצוואה, שכן כאמור, על הצוואה להיערך על פי הדרישות הקבועות בחוק בלבד"'.
נראה כי העובדה כי הנתבע נותר הצאצא היחיד למנוחה לאחר פטירת שני ילדיה הנוספים ויחסי התלות שנוצרו בין המנוחה לבין הנתבע, היא שיצרה את התשתית לצירופו של הנתבע כשותף בחשבון הבנק של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 17-07-11300 כ' נ' ה

אם כן, כפועל יוצא מהאמור ובהעדר הצגת ראיות חיצוניות על כוונת המנוחה להעניק לנתבע את הכספים שבחשבון הבנק עוד בחייה, לא עמד הנתבע בנטל ההוכחה הרובץ לפתחו ולכן גם דינה של טענה השותפות בכספים שבחשבון הבנק מכוח 'סעיף אריכות ימים' להידחות.

כיבוד רצונה של המנוחה

53. בשולי הדברים וכסיכום, אומר כי המסקנה הסופית אליה הגעתי בפסק הדין מתיישבת, לדידי, אף עם רצונה של המנוחה ויש לכבדו ולהביאו לידי ביטוי.

הגם שמצאתי כי בניגוד לטענת התובעים, לא היה קשר רציף בינם לבין המנוחה ונוצרו קשיים בקשר בין המנוחה ובינם לאחר פטירת אביהם, הרי שהמנוחה אהבה את נכדיה, המשיבים ושמרה להם פינה חמה מאוד בליבה. על כך תעיד גם החלטתה שלא לערוך צוואה ביחס לאופן בו יחולק עזבונו והחלטתה כי עזבונו יחולק בין יורשיה על פי דין.

אילו חפצה המנוחה להשיב לתובעים כגמולם, היתה עורכת צוואה עוד בחייה שכן התרשמתי כי במרבית שנותיה ועד למועד הגשת הבקשה למינוי אפוטרופוס למנוחה, היתה המנוחה אישה חכמה מאוד, עצמאית, חזקה ודומיננטית – ראו, עדות תובעת 1 – בעמ' 43 שורה 12; עדות המטפלת ס' בעמ' 28 שורה 3 ועדות הנתבע – עמ' 64 שורה 33, על פיה המנוחה: "... הייתה חכמה עד יומה האחרון".

54. מכל המקובץ לעיל, אני קובעת כי הכספים שנמשכו ע"י הנתבע ביום 13.09.15, בסך של 1,200,000 ₪ שייכים לעיזבון המנוחה ועל הנתבע להשיבם לחשבון הבנק בתוך 60 יום.

55. הנתבע ישא בהוצאות התובעים ובתשלום שכר טרחת עו"ד בגובה של 15,000 ₪. ההוצאות ישולמו בתוך 30 יום, שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד מתן פסק-הדין ועד להסדרת מלוא התשלום.

56. פסק-דין זה מסיים את בירורה של התובענה.

המזכירות תשלח העתק מפסק-הדין לב"כ הצדדים ותסגור את ההליך.

מתירה את פרסום פסק-הדין ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, כ"ח תשרי תשפ"ב, 04 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

תמ"ש 11300-07-17 כ' ה'

עפרה גיא, שופטת

1
2
3
4
5
6